

"Spójrzanie w październikowe niebo 2026"

"Gdy październik w cieple chadza, czasem w grudniu mróz sprowadza"

Przysłowie to prognozuje nam ciepłą i pogodną *Złotą Polską Jesień*, której piękno wszyscy rokrocznie doceniamy i wykorzystujemy, a z *zimą* będziemy musieli sobie jakoś poradzić. Oczywiście cieszymy się z faktu, że **Słońce** nie próżnuje, chociaż niestety jego deklinacja czyli wysokość nad horyzontem z dnia na dzień maleje, a w związku z tym długość dnia u nas na półkuli północnej stale się skraca, z czym musimy się niestety pogodzić i przyzwyczaić.

W *Małopolsce* ubędzie dnia aż 109 minut. Z 11 godz. 39 minut na początku października do 9 godz. 50 minut na końcu miesiąca. **Słońce** w czwartek 1 października wschodzi o godz. 6.40, a zachodzi o 18.19. Natomiast w ostatnim dniu miesiąca wzejdzie o 6.28, a schowa się pod horyzontem już o godz. 16.18. Wprost nie do wiary, ale ten dzień będzie jeszcze dłuższy od najkrótszego dnia roku o 104 minuty! Nasza dzienna gwiazda w dniu 22 X przejdzie ze znaku *Wagi* w znak *Skorpiona* (czyli *Niedźwiadka*). W tym miesiącu chwilami spodziewamy się zwiększonej aktywności magnetycznej **Słońca** (plamy, rozbłyski, protuberancje) związanej z nielicznymi centrami aktywności (plamami) w jego fotosferze. Nasza gwiazda podąża do minimum swej aktywności w XXV cyklu, a przewidywane jest ono przez heliofizyków na przełomie lat 2027/28. Obecnie często szykuje nam jakieś niespodzianki (po raz pierwszy 19 IX liczba Wolfa wyniosła zero, a po 15 X osiągnie wartość ponad 100), którymi może nas zaskoczyć lub nawet zaskoczyć, dlatego też warto i należy prowadzić bezpieczne obserwacje **Słońca**. Tu uwaga! W nocy z 24/25 października (z soboty na niedzielę) śpijmy rano o godzinę dłużej. Przechodzimy bowiem na *czas zimowy* (środkowo-europejski), czyli cofamy dotychczasowe wskazania zegarów o godzinę. Oficjalnie należy to uczynić w nocy o godz. 03 w niedzielę 25 X (dotyczy to w szczególności kolejnictwa i lotnictwa). Praktycznie zaś najlepiej cofnąć wskazania zegarów o godzinę jeszcze przed ułożeniem się do snu.

Ciemne bezksiężycowe noce, dogodniejsze do obserwacji astronomicznych, będą w drugim i trzecim tygodniu miesiąca, bowiem kolejność faz **Księżyca** jest następująca: ostatnia kwadra 3 X o godz. 15.25, nów 10 X o godz. 17.50, pierwsza kwadra 18 X o godz. 18.13 i pełnia 26 X o godz. 06.12. W perygeum (najbliżej **Ziemi**) będzie dwukrotnie: 1 X o godz. 23 i 28 X o godz. 19, a w apogeum (najdalej od **Ziemi**) znajdzie się **Księżyc** 17 X o godz. 01. Nasz naturalny satelita Ziemi „spacerując” po październikowym niebie przewędruje w pobliżu planet: **Marsa** (5 X), **Jowisza** (6 X), **Saturna** (24 X) i **Wenus** (12 X), ale te zjawiska nie będą u nas widoczne. Zbliży się też do *Plejad* (28 X o północy) na odległość jednego stopnia, co możemy zaobserwować przy dobrej pogodzie.

Na jesiennym niebie, z wieczora, dostrzeżemy w kolejności gwiazdozbiory: *Pegaza*, *Andromedy*, *Perseusza*, *Byka*, a tuż przed północą pojawią się nam na wschodzie konstelacje zimowe *Bliźniąt* i *Oriona*.

Jeśli zaś chodzi o planety, to dominującą planetą do obserwacji będzie **Saturn**, który będzie w opozycji do **Słońca** 4 X, a zatem możemy go obserwować w tym miesiącu przez całą noc. Podobnie będzie z **Neptunem**, który był w opozycji 26 IX, ale musimy do jego obserwacji użyć lunetki. **Merkury** przez cały miesiąc widoczny jest do godziny po zachodzie **Słońca**, ale nisko na zachodzie. Natomiast **Wenus** już po 2 tygodniach miesiąca zniknie w wieczornych zorzach podążając szybko za zachodzącym Słońcem. **Mars** i **Jowisz** przebywające w gwiazdozbiorze *Raka* widoczne będą dopiero po północy, na 3-4 godzin przed świtem. Ich koniunkcję, czyli zbliżenie na niebie, będziemy mogli dostrzec dopiero 16 listopada. Natomiast **Uran** gości w gwiazdozbiorze *Barana*, możemy go obserwować lunetą praktycznie przez całą noc.

Już od 2 października aż do 7 listopada promieniują szybkie meteory z roju **Orionidów**, które wchodzą w górne warstwy atmosfery ziemskiej z prędkościami nieco ponad 60 km/s. Maksimum roju przypada na 21 X, możemy wtedy oczekiwać 20 - 25 „spadających gwiazd” na godzinę. Radiant meteorów leży na granicy gwiazdozbiorów *Oriona* i *Bliźniąt* (południowo-wschodnia część nieba). Warunki obserwacji ich maksimum nie będą dobre w tym roku, ponieważ **Księżyc** jest po pierwszej kwadrze, wschodzi o godz. 15.46, a zachodzi o godz. 01.17. Natomiast od 6 do 10 października (maksimum 7/8 X) promieniują powolne, o zmiennej liczbie meteory **Drakonidy**, czyli ich radiant leży wysoko w gwiazdozbiorze *Smoka*. Warunki do ich nocnych obserwacji będą dobre, bo **Księżyc** będzie 2 dni przed nowiem. Natomiast dla wzbudzenia nie tylko obserwacyjnych refleksji po tegorocznej wakacyjnej pogodzie odwołam się do sprawdzonego przysłowia:

"O świętej Brygidzie (8 X) być może babie lato przyjdzie"